

Nowe zasady pisowni niemieckiej

Opracowała dr Marta Czyżewska

Nowa reforma ortografii języka niemieckiego weszła w życie 1 sierpnia 1998 r., zastępując tym samym obowiązujące dotąd zasady pisowni z początku XX wieku. Przez kilka lat trwał okres przejściowy, można więc było posługiwać się zarówno dawną, jak i nową pisownią. Reformę wprowadzono przede wszystkim do szkół, stopniowo przyjmowały ją urzędy oraz agencje informacyjne, choć urzędnicy, dziennikarze czy zwykli obywatele nie zawsze chętnie akceptowali nowe reguły. W związku z różnymi wątpliwościami jeszcze w latach 2004 i 2006 wprowadzono kolejne zmiany (czasami wracając do poprzednich ustaleń), tak że ostatecznie najnowsze zasady nowej ortografii zaczęły obowiązywać od 1 sierpnia 2006 r., a w szkołach – od 1 sierpnia 2007 roku.

Ostatnie zmiany w niemieckiej ortografii dotyczą: głosek i liter (*Laute und Buchstaben*), pisowni wielką i małą literą (*Groß- und Kleinschreibung*), pisowni rozdzielnej i łącznej (*Getrennt- und Zusammenschreibung*), pisowni z użyciem łącznika (*Schreibung mit Bindestrich*), interpunkcji (*Zeichensetzung*) oraz dzielenia i przenoszenia wyrazów na końcu wiersza (*Worttrennung am Zeilenende*). Poniżej przedstawiono najważniejsze zmiany.

I. GŁOSKI I LITERY

- Zastąpienie litery *ß* po krótkiej samogłosce przez *ss*, np.: *dass, Fass, Fluss, Kuss* (dawniej: *daß, Faß, Fluß, Kuß*).
- Pozostawienie litery *ß* po długiej samogłosce i dwugłosce (*eu, ai, au, äu*), np.: *Fuß, Maß, außen, schießen*.
- Uwidocznienie zatartych już związków między wyrazami poprzez nawiązanie do zasady etymologicznej:
 - wprowadzenie podwojenia spółgłosek po krótkiej samogłosce dla ujednolicenia różnych form pokrewnych, np. *nummerieren* – ponieważ pochodzi od słowa *Nummer* (dawniej: *numerieren*).
 - wprowadzenie przegłosu, np. *schnäuzen* – ponieważ pochodzi od słowa *Schnauze* (dawniej: *schneuzen*).
 - pozostawienie wariantów do wyboru, np. dawniej: *essentiell*, obecnie: *essenziell* (ponieważ: *Essenz*, wariant preferowany), ale w dalszym ciągu także: *essentiell*.
- Odstąpienie od zasady pomijania jednej z trzech jednakowych liter przed samogłoską w wyrazach złożonych, np. *Ballett + Tänzer = Balletttänzer* (dawniej: *Ballettänzer*). Ze względu na lepszą czytelność można używać w zapisie łącznika: *Ballett-Tänzer*.
- Uproszczenie pisowni wyrazów obcych (akceptowana jest stara i nowa wersja, np.: dawniej: *Necessaire* – obecnie: *Necessaire/Nessesär*):

<i>Bouclé – Bouclé/Buklee</i>	<i>Ketchup – Ketchup/Ketschup</i>
<i>Bonbonniere – Bonbonniere/Bonboniere</i>	<i>Katarrh – Katarrh/Katarr</i>
<i>Facette – Facette/Fassette</i>	<i>Panther – Panther/Panter</i>
<i>Geographie – Geographie/Geografie</i>	<i>Variété – Varietee/Varieté</i>
<i>Joghurt – Joghurt/Jogurt</i>	
- Ujednolicenie liczby mnogiej rzeczowników angielskich, np.: dawniej: *Babys* oraz *Babies* – obecnie tylko: *Babys*.

II. PISOWNIA ŁĄCZNA LUB ROZDZIELNA

- Przyjęcie jako normy pisowni rozdzielnej połączeń wielowyrazowych, z określonymi wyjątkami i akceptowanymi wariantami, np.: *Rad fahren, übrig bleiben, wie viel* (dawniej: *radfahren, übrigbleiben, wieviel*). Wyjątek stanowią: *irgendetwas, irgendjemand* (dawniej: *irgend etwas, irgend jemand*).

Oba warianty dopuszczalne w pisowni połączeń wielowyrazowych:

<i>achtgeben/Acht geben</i>	<i>leicht verdaulich/leichtverdaulich</i>
<i>allgemein bildend/allgemeinbildend</i>	<i>liegenbleiben/liegen bleiben</i>
<i>danksagen/Dank sagen</i>	<i>marathonlaufen/Marathon laufen</i>
<i>fernbleiben/fern bleiben</i>	<i>näherkommen/näher kommen</i>
<i>gewährleisten/Gewähr leisten</i>	<i>schwer erziehbar/schwererziehbar</i>
<i>haltmachen/Halt machen</i>	<i>sitzenbleiben/sitzen bleiben</i>